

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 18. rujna 2023.
(OR. en)

12746/23

LIMITE

SOC 586
EMPL 421
EDUC 342
JEUN 218
ECOFIN 854
MI 719
FISC 180

Međuinstitucijski predmet:
2023/0179(NLE)

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Delegacije

Predmet: Prijedlog PREPORUKE VIJEĆA o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju

Za delegacije se u prilogu nalazi kompromisni tekst predsjedništva s obzirom na sastanak Radne skupine 26. rujna.

Predsjedništvo namjerava postići politički dogovor već na sastanku Radne skupine 26. rujna.

Delegacije se poziva da svoje pisane komentare pošalju do petka, 22. rujna u 12 sati.

2023/0179 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. u vezi s člankom 149. i člankom 153. točkama (h) i (j),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija¹,

budući da:

- (1) U Europskom stupu socijalnih prava², proglašenim 17. studenoga 2017., utvrđuje se niz načela za potporu pravednim i funkcionalnim tržištima rada i sustavima socijalne skrbi. Među njima su načelo br. 1 o pravu na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje, načelo br. 2 o rodnoj ravnopravnosti, načelo br. 3 o jednakim mogućnostima, načelo br. 4 o aktivnoj potpori zapošljavanju, načelo br. 5 o sigurnom i prilagodljivom zaposlenju te načela br. 11 i 16–20 o socijalnoj zaštiti i uključenosti djece, **osoba** s invaliditetom i beskućnika te pristupu osnovnim uslugama, zdravstvenoj i dugotrajnoj skrbi.

¹ Mišljenje Odbora regija „Stvaranje poticajnog okruženja za socijalnu ekonomiju – lokalna i regionalna perspektiva” (CDR 5492/2022).

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Aksijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava”, COM(2021) 102 final.

- (2) U lipnju 2021. Europsko vijeće je, u skladu s Izjavom iz Porta³, pozdravilo glavne ciljeve **EU-a** za 2030. iz Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava⁴. Tim se ciljevima nastoji postići da stopa zaposlenosti bude najmanje 78 %, da godišnje najmanje 60 % svih odraslih sudjeluje u osposobljavanju te da se broj osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti smanji za najmanje 15 milijuna (od čega najmanje 5 milijuna djece). Države članice zatim **su** odredile nacionalne ciljeve u sva tri područja kako bi pomogle u postizanju tih zajedničkih ciljeva.
- (3) Unatoč napretku koji je u proteklom desetljeću ostvaren u pogledu njihova smanjenja, u 2021. je 95,4 milijuna ljudi i dalje bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Rizik od siromaštva povećao se za osobe koje žive u kućanstvima u kojima (gotovo) nema zaposlenih, a razina i trajanje siromaštva pogoršali su se u mnogim državama članicama. Kvalitetno i održivo zapošljavanje ključno je za ublažavanje tog problema. Zahvaljujući njezinu načinu funkcioniranja, mjerama i ciljevima, socijalna ekonomija ima ključnu ulogu u povećanju socijalne uključenosti i omogućivanju jednakog pristupa tržištu rada. Ona stoga doprinosi uspješnoj provedbi europskog stupa socijalnih prava.
- (4) Subjekti socijalne ekonomije mogu otvarati i zadržati kvalitetna radna mjesta; oni doprinose socijalnoj uključenosti skupina u nepovoljnom položaju i njihovu uključivanju na tržište rada te stvaranju jednakih mogućnosti za sve. To je u skladu s okvirom za uključiv oporavak, kako je istaknuto u Smjernicama za politike zapošljavanja država članica utvrđenima Odlukom Vijeća (EU) 2022/2296⁵. Mogu poticati održiv gospodarski i industrijski razvoj te promicati aktivno sudjelovanje građana u društvu. Subjekti socijalne ekonomije usto znatno doprinose europskim sustavima socijalne skrbi tako što dopunjuju javne usluge, revitaliziraju ruralna i rijetko naseljena područja u Europi i imaju važnu ulogu u međunarodnoj razvojnoj politici.

³ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>.

⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava”, COM(2021) 102 final.

⁵ Odluka Vijeća (EU) 2022/2296 od 21. studenoga 2022. o smjernicama za politike zapošljavanja država članica (SL L 304, 24.11.2022., str. 67–77).

- (5) Europska komisija 9. prosinca 2021. donijela je akcijski plan za socijalnu ekonomiju⁶. Akcijski plan doprinos je prioritetu Europske komisije u pogledu izgradnje „gospodarstva u interesu građana” te je usklađen sa zaključcima Vijeća iz 2015. pod naslovom „Promicanje socijalnog gospodarstva kao ključnog pokretača gospodarskog i socijalnog razvoja u Europi”⁷. Komisija je u akcijskom planu iznijela konkretne mjere koje treba provesti i na razini Unije i na nacionalnoj razini. Cilj je tih mjera poboljšati socijalne inovacije, poduprijeti razvoj socijalne ekonomije i ojačati njezinu društvenu i gospodarsku transformativnu moć. Mjere su usredotočene na osiguravanje pravih uvjeta za procvat socijalne ekonomije, stvaranje prilika za osnivanje i rast subjekata socijalne ekonomije, **koji uključuju poduzeća i druge oblike organizacija**, te na jamčenje veće vidljivosti socijalne ekonomije i njezina potencijala. Europski parlament podržao je akcijski plan u svojoj rezoluciji donesenoj 6. srpnja 2022.⁸
- (5a) **Ujedinjeni narodi donijeli su 18. travnja 2023. rezoluciju o promicanju socijalne i solidarne ekonomije za održivi razvoj, u kojoj se navodi globalna definicija socijalne i solidarne ekonomije te plan za potporu razvoju socijalne i solidarne ekonomije na globalnoj razini. I druge međunarodne organizacije donijele su strategije za razvoj socijalne ekonomije, kao što su Rezolucija o dostojanstvenom radu i socijalnoj i solidarnoj ekonomiji donesena na 110. međunarodnoj konferenciji rada Međunarodne organizacije rada održanoj 10. lipnja 2022. i Preporuka OECD-a o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji i socijalnim inovacijama, također donesena 10. lipnja 2022.**

⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Izgradnja gospodarstva za ljude: akcijski plan za socijalnu ekonomiju”, COM(2021) 778 final.

⁷ Zaključci Vijeća „Promicanje socijalnog gospodarstva kao ključnog pokretača gospodarskog i socijalnog razvoja u Europi” (15071/15).

⁸ Rezolucija Europskog parlamenta od 6. srpnja 2022. o akcijskom planu EU-a za socijalnu ekonomiju (2021/2179(INI)).

- (6) Socijalna ekonomija, koja se u nekim državama članicama naziva i solidarnom ekonomijom i/ili socijalnom i solidarnom ekonomijom, obuhvaća širok raspon subjekata s različitim poslovnim i organizacijskim modelima, čiji su prioritet **društveni ciljevi, uključujući socijalne i ekološke ciljeve**, a ne dobit. Subjekti **socijalne ekonomije i njihova definicija mogu se neznatno razlikovati među državama članicama** i poprimiti različite pravne oblike i **statuse**, kao što su zadruge, uzajamna [...] društva, udruge, zaklade i [...] socijalna poduzeća [...]. Diješe zajednička načela ponovnog ulaganja **ukupne ili** većine svoje dobiti u društvene i/ili ekološke ciljeve te demokratskog i/ili participativnog upravljanja. Konkretni modeli upravljanja i rukovodstva koji primjenjuju subjekti socijalne ekonomije razlikuju se ovisno o njihovoj prirodi, veličini i kontekstu djelovanja. Načelo demokratskog ili participativnog upravljanja stoga poprima različite oblike, od izravnog uključivanja članova u postupke upravljanja do reprezentativnog uključivanja članova ili partnera u zasebne funkcije upravljanja i rukovodstva. Na primjer, u zadrugama, uzajamnim društvima [...] i udrugama to načelo često ima oblik „jedna osoba, jedan glas”. Procese donošenja odluka u subjektima socijalne ekonomije karakteriziraju sustavi kontrole i odnosa između različitih aktera koji sudjeluju u subjektu, uključujući rukovoditelje, partnere, zaposlenike i korisnike. Okupljanjem tih različitih aktera subjekti socijalne ekonomije promiču višedionički rad, u čijem se središtu nalazi kultura sudjelovanja, odgovornosti i transparentnosti i koji su usmjereni na postizanje zajedničkog cilja.
- (7) Subjekti socijalne ekonomije često nastoje stvoriti gospodarske prilike kojima se promiče socijalna uključenost i integracija skupina u nepovoljnom položaju u tržište rada, uključujući **osobe s invaliditetom i osobe s problemima mentalnog zdravlja**. Socijalna poduzeća za radnu integraciju vrsta su socijalnih poduzeća usredotočena na pomaganje tim skupinama ljudi da se uključe u društvo i svijet rada tako što im osiguravaju radna mjesta koja zahtijevaju različite razine vještina s uključivim i fleksibilnim radnim uvjetima. Na primjer, pružanjem jezične potpore radnicima migrantima te prilagođenih zadataka i radnih okruženja **osobama s invaliditetom** tim se skupinama može ponuditi rješenje za izlazak iz siromaštva i socijalne isključenosti. Te mogućnosti zapošljavanja mogu poslužiti kao odskočna daska prema drugim sektorima tržišta rada i pomoći u prevladavanju prepreka zapošljavanju dugotrajno nezaposlenih i drugih osoba koje se suočavaju s poteškoćama u pristupu tržištu rada.

- (8) Nova **poduzeća u socijalnoj ekonomiji** mogu uvelike doprinijeti otvaranju radnih mjesta i pozitivnim društvenim promjenama. Socijalna ekonomija može nekim nedovoljno zastupljenim skupinama, kao što su žene i mladi, pružiti prilike za ulazak na tržište rada ili osnivanje socijalnih poduzeća. Prema procjenama konzorcija Global Entrepreneurship Monitor 55 % socijalnih poduzetnika u svijetu čine muškarci, a 45 % žene, dok je općenito broj samozaposlenih muškaraca dvostruko veći od broja samozaposlenih žena. Nedavno istraživanje Eurobarometra o stavovima mladih prema socijalnom poduzetništvu pokazalo je da mladi cijene važnost društvenih i ekoloških ciljeva te participativnog vodstva. Države članice mogle bi razmotriti načine za smanjenje nepotica mjera za potencijalne poduzetnike, primjerice osiguravanjem toga da oni zadrže pristup socijalnoj zaštiti. Neke države članice smanjile su doprinose za socijalno osiguranje kako bi potaknule subjekte socijalne ekonomije na zapošljavanje. Osiguravanje poticajnog okvira za prijenos poslovanja na zaposlenike radi osnivanja radničkih zadruga, **ili drugih relevantnih modela socijalne ekonomije u vlasništvu radnika**, također može biti način da se osigura nastavak poslovanja malih i obiteljskih poduzeća i izbjegne gubitak radnih mjesta, na primjer u slučaju restrukturiranja. **Države članice mogu provoditi i mjere kojima bi se tradicionalnim poduzećima olakšalo pretvaranje u subjekte socijalne ekonomije.**
- (9) Subjekti socijalne ekonomije potiču i uključivanje mladih, osobito mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih. Oni pružaju programe osposobljavanja i razvoja vještina te naukovanja iz Preporuke Vijeća od 15. ožujka 2018. o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja⁹ i mogućnosti zapošljavanja. Stoga doprinose ciljevima utvrđenima u Garanciji za mlade iz Preporuke Vijeća od 30. listopada 2020. o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade¹⁰ i Preporuci Vijeća od 16. lipnja 2022. o europskom pristupu mikrokvifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost¹¹. Sredstvima Unije, kao što je program Europskog socijalnog fonda plus uspostavljen Uredbom (EU) 2021/1057¹², mogu se podupirati subjekti socijalne ekonomije u toj ulozi. U tu svrhu u državama članicama provedene su uspješne suradničke inicijative između javnih službi za zapošljavanje i subjekata socijalne ekonomije¹³. U okviru tih inicijativa subjekti socijalne ekonomije imaju važnu ulogu u prepoznavanju osoba kojima je potrebna pomoć te u izradi prilagođenih planova kako bi im se pomoglo u društvenoj i profesionalnoj integraciji, uključujući osposobljavanje i mogućnosti zapošljavanja.

⁹ Preporuka Vijeća od 15. ožujka 2018. o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja (SL C 153, 2.5.2018., str. 1–6).

¹⁰ Preporuka Vijeća od 30. listopada 2020. o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade te o zamjeni Preporuke Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade (SL C 372, 4.11.2020., str. 1–9).

¹¹ Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o europskom pristupu mikrokvifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost (SL C 243, 27.6.2022., str. 10–25).

¹² Uredba (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1296/2013 (SL L 231, 30.6.2021., str. 21–59).

¹³ Jedan je primjer potpora Belgije inicijativi „collectief maatwerk”, koja uključuje financijsku potporu socijalnim poduzećima za radnu integraciju.

- (10) Subjekti socijalne ekonomije mogu promicati pravedne radne uvjete uključivanjem zaposlenika u upravljanje i donošenje odluka. Promicanjem socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja u području socijalne ekonomije mogu se poboljšati radni uvjeti zaposlenika. Države članice mogu poticati i nadovezivati se na taj aspekt socijalne ekonomije te iskoristiti znanje i iskustvo iz tog sektora uključivanjem subjekata socijalne ekonomije u osmišljavanje i provedbu aktivnih politika tržišta rada¹⁴. **Države članice mogu istražiti i mogućnosti za olakšavanje sudjelovanja poslodavaca socijalne ekonomije u socijalnom dijalogu.**
- (11) Socijalna ekonomija doprinosi Uniji ravnopravnosti poticanjem socijalnog uključivanja skupina u nepovoljnom položaju i nedovoljno zastupljenih skupina, **primjerice** tako što im pruža socijalne usluge i usluge skrbi (uključujući skrb za djecu, zdravstvenu i dugotrajnu skrb), socijalno stanovanje te potporu djeci i mladima s posebnim potrebama. Doprinosi i smanjenju nejednakosti, primjerice razlike na temelju spola u zapošljavanju, izravnim zapošljavanjem velikog broja žena i pružanjem usluga skrbi koje njegovateljima, od kojih su većina žene, omogućuju da se uključe na tržište rada. Kao važan partner javnog sektora socijalna ekonomija može dati vrijedan doprinos osmišljavanju i pružanju usluga skrbi sa smještajem, kod kuće i u zajednici. Zahvaljujući partnerskim inicijativama, javna tijela i subjekti socijalne ekonomije mogu pružati visokokvalitetne, dostupne i cjenovno pristupačne usluge skrbi.

¹⁴ Jedan je takav primjer francuska inicijativa „Territoires zéro chômeur de longue durée”, čiji je cilj borba protiv dugotrajne nezaposlenosti osnivanjem neprofitnih organizacija u područjima s visokom stopom dugotrajne nezaposlenosti kako bi se lokalno stanovništvo s ugovorima o radu na neodređeno vrijeme zaposlilo za obavljanje aktivnosti korisnih za zajednicu, kao što su recikliranje, skrb za djecu i vrtlarstvo u zajednici. Slične inicijative uvedene su u Groningenu u Nizozemskoj i u Marienthalu u Austriji.

- (12) Sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja imaju ključnu ulogu u omogućivanju ljudima da steknu vještine potrebne za radno mjesto, osobni razvoj i građanski angažman. Pomažu i u osiguravanju kvalificirane radne snage koja može doprinijeti pravednoj usporednoj zelenoj i digitalnoj tranziciji. Subjekti socijalne ekonomije pružaju prilike za zapošljavanje, osposobljavanje na radnom mjestu i programe učenja na radnom mjestu prilagođene potrebama pojedinaca i lokalnog gospodarstva. Oni bi mogli pomoći u uvođenju individualnih računa za učenje **kao potencijalnog sredstva za ostvarenje ciljeva** iz Preporuke Vijeća od 16. lipnja 2022. o individualnim računima za učenje¹⁵. **Subjekti socijalne ekonomije mogu doprinijeti i premošćivanju postojećeg digitalnog jaza među spolovima pružanjem ciljane potpore kojom se jačaju digitalne vještine žena.** Stoga mogu doprinijeti stvaranju kvalificirane i prilagodljive radne snage koja može reagirati na promjene na tržištu rada, potencijalno olakšati prelasku s jednog radnog mjesta na drugo te smanjiti nedostatak radne snage, čime se doprinosi ukupnom gospodarskom rastu. Države članice mogu iskoristiti taj potencijal pri prikupljanju informacija o vještinama, olakšavanju osposobljavanja i osmišljavanju obrazovnih kurikuluma.
- (13) Izazovi povezani s usporednom tranzicijom i demografskim promjenama moraju se svladavati na regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se postigla gospodarska, društvena i teritorijalna kohezija. Subjekti socijalne ekonomije općenito polaze od lokalnog angažmana, pa su blisko povezani sa zajednicama i građanima i dobro upoznati s njihovim problemima te često djeluju kao društveni inovatori i pronalaze rješenja koja se mogu proširiti ili reproducirati i koja doprinose sustavnim [...] promjenama. **Socijalna ekonomija može doprinijeti i strateškoj autonomiji Europe osnivanjem poduzeća u strateškim sektorima koja služe interesima i potrebama lokalnih zajednica.** Na primjer, socijalna ekonomija mogla bi ponuditi mogućnosti usavršavanja niskokvalificiranim radnicima iz sektora koji prolaze kroz velike promjene i pružiti cjenovno pristupačnu osnovnu robu skupinama s niskim dohotkom. U udaljenim i ruralnim područjima s manje mogućnosti za zapošljavanje i obrazovanje subjekti socijalne ekonomije mogu pružiti prijeko potrebne prilike i na taj način te regije učiniti privlačnijima. Razvoj ekosustava socijalne ekonomije EU-a stoga doprinosi ublažavanju posljedica starenja **stanovništva**, depopulacije i drugih demografskih trendova te promicanju lokalnog gospodarskog i industrijskog razvoja, **među ostalim** u ruralnim i udaljenim područjima te u najudaljenijim regijama EU-a, npr. u sektoru poljoprivrede, proizvodnje ekološke hrane i plavog gospodarstva.

¹⁵ Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o individualnim računima za učenje, 2022/C 243/03 (SL C 243, 27.6.2022., str. 26–34).

- (14) Poticanjem lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice i stvaranjem povoljnih ekosustava za socijalne inovacije jača se socijalna ekonomija i potpomaže uspostava klimatski neutralnog gospodarstva u skladu s europskim zelenim planom¹⁶ i industrijskim planom u okviru zelenog plana¹⁷. S obzirom na važnu ulogu socijalne ekonomije u razvoju kružnog gospodarstva, **kao i u proizvodnji i distribuciji energije iz obnovljivih izvora pod vodstvom građana putem zadruga za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i drugih energetske zajednice**, osmišljavanje međusektorskih i koherentnih mjera industrijske politike za ponovnu uporabu, popravak i recikliranje moglo bi doprinijeti stvaranju funkcionalnog tržišta sekundarnih sirovina, čime bi se optimizirao doprinos socijalne ekonomije ciljevima utvrđenima akcijskim planom za kružno gospodarstvo¹⁸ te povećala konkurentnost europske industrije s nultom neto stopom emisija. Subjekti socijalne ekonomije u digitalnom sektoru pokazali su potencijal za poticanje građana i poduzeća da sudjeluju u uključivoj digitalnoj tranziciji usmjerenoj na čovjeka i da odigraju aktivnu ulogu u postizanju ciljeva programa politike za digitalno desetljeće do 2030. uspostavljenog Odlukom (EU) 2022/2481¹⁹ i Europskom deklaracijom o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće²⁰. Kako bi povećala otpornost te usporedne tranzicije prema zelenom i digitalnom društvu, Komisija je u svibnju 2021. ažurirala industrijsku strategiju Unije. U strategiji se navode izazovi s kojima se suočava 14 industrijskih ekosustava, uključujući ekosustav „lokalne i socijalne ekonomije”, **za koji je zajednički osmišljen tranzicijski put.**

¹⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, „Europski zeleni plan”, COM(2019) 640 final.

¹⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija”, COM(2023) 62 final.

¹⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu”, COM(2020) 98 final.

¹⁹ Odluka (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o uspostavi programa politike za digitalno desetljeće do 2030. (SL L 323, 19.12.2022., str. 4–26).

²⁰ Europska deklaracija o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće, COM(2022) 28 final.

- (14a) **Subjekti socijalne ekonomije pokretači su socijalnih inovacija. Socijalna inovacija obuhvaća aktivnosti koje su socijalne po svojoj svrsi i sredstvima, a osobito aktivnosti koje se odnose na razvoj i provedbu novih ideja u vezi s proizvodima, uslugama, praksama i modelima, koje istodobno ispunjavaju socijalne potrebe i stvaraju nove socijalne veze ili suradnje između javnih organizacija, organizacija civilnog društva ili privatnih organizacija od koje korist ima društvo i koje povećavaju njegovu sposobnost djelovanja**²¹
- (15) Kako bi socijalna ekonomija mogla ostvariti svoj potencijal u podupiranju pristupa tržištu rada, socijalne uključenosti, razvoja vještina, teritorijalne kohezije i održivog gospodarskog razvoja, potreban joj je poticajan okvir. Budući da socijalna ekonomija **može biti prisutna u svim gospodarskim sektorima** i da na nju utječu horizontalne i sektorske politike i odredbe, u takvom okviru trebale bi se uzeti u obzir posebnosti socijalne ekonomije i dodatne prepreke s kojima se subjekti socijalne ekonomije suočavaju u svojem razvoju, a koje ograničavaju njihovu mogućnost djelovanja uz tradicionalna poduzeća. Subjekti socijalne ekonomije **primarno** ne teže maksimalnom povećanju učinkovitosti i dobiti, već stvaranju pozitivnih društvenih ishoda. Potrebne su im mjere potpore i povoljno financijsko, administrativno i pravno okruženje u kojem se uzimaju u obzir posebne značajke njihovih poslovnih modela u pogledu upravljanja, raspodjele dobiti, radnih uvjeta i učinaka. Te im mjere omogućuju, na primjer, zapošljavanje manje produktivnih radnika ili pružanje socijalnih usluga po pristupačnim cijenama. Za utvrđivanje poticajnih okvira potrebne su sveobuhvatne strategije. One mogu uključivati donošenje regulatornih mjera odnosno provedbu ili prilagodbu politika i inicijativa kako bi se poduprli doprinosi socijalne ekonomije društvenim i ekološkim ciljevima te povećala njihova gospodarska i industrijska vrijednost. S pomoću tih strategija trebao bi se pratiti napredak i mjeriti djelotvornost inicijativa, prema potrebi provesti prilagodbe i poboljšanja, te bi one u konačnici trebale donijeti učinkovitije i utjecajnije rezultate u tom sektoru. Strategije će možda trebati donijeti na različitim razinama vlasti (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj), ovisno o institucionalnoj organizaciji i kontekstu u svakoj državi članici. Na razini regija, **gradova** i drugih podnacionalnih razina mogle bi se donijeti strategije socijalne ekonomije koje su jasno povezane s ciljevima i prioritetima regionalnog razvoja, čime bi se ostvarila maksimalna uzajamna korist.

²¹ Prema definiciji iz Uredbe (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1296/2013.

- (16) Za uspješan razvoj i provedbu strategija socijalne ekonomije nužno je uključiti dionike socijalne ekonomije. Nekoliko država članica već je osnovalo skupine na visokoj razini koje potiču dijalog između javnih tijela i subjekata socijalne ekonomije²². Mreže predstavnika socijalne ekonomije mogu biti i platforma za kolektivno djelovanje, olakšati suradnju i razmjenu informacija te stvoriti mogućnosti za izgradnju kapaciteta i uzajamno učenje.
- (17) Javna financijska potpora **može imati** važnu ulogu u omogućivanju osnivanja i razvoja subjekata socijalne ekonomije. Općenito, subjekti socijalne ekonomije imaju više poteškoća u pristupu financijskim sredstvima od drugih poduzeća. Na primjer, unatoč nekim poboljšanjima, analizom financijskih tržišta socijalnih poduzeća otkrivena je kontinuirana neusklađenost između ponude i potražnje za financiranjem socijalnih poduzeća u Europi u smislu pristupa zaduživanju i vlasničkom kapitalu. Budući da subjekti socijalne ekonomije nastoje ostvariti pozitivne društvene i/ili ekološke učinke te da svojim ulagačima i vlasnicima dobit mogu raspodijeliti samo u ograničenoj mjeri ili to uopće ne mogu, oni obično nisu prikladni za ulagače koji traže znatne financijske povrate. Mjere potpore dostupne za rješavanje tog problema uglavnom su neujednačene i znatno se razlikuju u djelotvornosti. One variraju od bespovratnih sredstava i subvencija do usluga savjetovanja i izgradnje kapaciteta, a često ih osiguravaju inkubatori. Stoga i dalje ima mnogo prostora za poboljšanje u osiguravanju prilagođenog financiranja za pojedine faze životnog ciklusa subjekata socijalne ekonomije, a daljnja potpora za mobilizaciju privatnog financiranja i druge dopunske mjere za poboljšanje pristupa financiranju subjekata socijalne ekonomije mogle bi biti korisne. Jedan takav pristup uključuje mogućnost da pojedinačni štediše ili zaposlenici koji sudjeluju u mirovinskim planovima odnosno planovima štednje koje financira poslodavac odaberu plan u sklopu kojeg se dio njihove štednje ulaže u socijalno poduzeće²³.

²² Na primjer, francusko Visoko vijeće za socijalnu i solidarnu ekonomiju, španjolsko Vijeće za razvoj socijalne ekonomije, portugalsko Nacionalno vijeće za socijalnu ekonomiju i talijansko Nacionalno vijeće za treći sektor.

²³ Na primjer „Les Fonds Communs de Placement d’Entreprise solidaires” u Francuskoj.

- (18) Unija pruža brojne mogućnosti financiranja za potporu socijalnoj ekonomiji. Sredstva osiguravaju Europski socijalni fond plus, Europski fond za regionalni razvoj uspostavljen Uredbom (EU) 2021/1058²⁴, Fond za pravednu tranziciju uspostavljen Uredbom (EU) 2021/1056²⁵, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj uspostavljen Uredbom (EU) br. 1305/2013²⁶, program jedinstvenog tržišta uspostavljen Uredbom (EU) 2021/690²⁷, program InvestEU uspostavljen Uredbom (EU) 2021/523²⁸ te, prema potrebi, Mehanizam za oporavak i otpornost uspostavljen Uredbom (EU) 2021/241²⁹. Unija putem platforme Fi-compass pruža i savjetodavnu potporu za osmišljavanje financijskih instrumenata u okviru fondova kohezijske politike. Države članice, uključujući regionalne i lokalne vlasti, mogle bi bolje iskoristiti te mogućnosti donošenjem posebnih mjera za socijalnu ekonomiju. Tehnička potpora³⁰ još je jedan instrument Unije dostupan za poboljšanje kapaciteta država članica za osmišljavanje i provedbu politika za jačanje socijalne ekonomije.

²⁴ Uredba (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (SL L 231, 30.6.2021., str. 60–93).

²⁵ Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021., str. 1–20).

²⁶ Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013., str. 487–548).

²⁷ Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (SL L 153, 3.5.2021., str. 1–47).

²⁸ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30–89).

²⁹ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17–75).

³⁰ Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu (SL L 57, 18.2.2021., str. 1–16).

- (19) Pružanje robe i usluga te suradnja s javnim tijelima i tradicionalnim poduzećima ključni su za razvoj socijalne ekonomije, ostvarivanje prihoda i pomoć subjektima socijalne ekonomije da postanu financijski samodostatni. Zahvaljujući fleksibilnosti koja se pruža na temelju pravila Unije o javnoj nabavi, javni naručitelji mogu se koristiti javnom nabavom na strateški način utvrđivanjem inovativnih, zelenih i socijalnih kriterija, čime u konačnici doprinose održivijem, uključivijem i konkurentnijem gospodarstvu. Međutim, većina ponuda i dalje se dodjeljuje isključivo na temelju cijene. Budući da subjekti socijalne ekonomije nastoje stvoriti društvene i kolektivne koristi, a ne pružati usluge po najnižoj cijeni, teško uspijevaju biti konkurentni u redovitim postupcima javne nabave, unatoč tome što mogu pružiti širu dodanu vrijednost postupku nabave. Prostora ima i za povećanje kapaciteta poslovanja subjekata socijalne ekonomije, među ostalim sustavnijom integracijom u lance vrijednosti tradicionalnih poduzeća i partnerstvom s njima kako bi se zajedno nadmetali u javnoj nabavi i stvorili nove tržišne prilike.
- (20) Javna tijela često ne iskorištavaju u potpunosti aktualno područje primjene pravila o državnim potporama za potporu socijalnoj ekonomiji, pri čemu samo tržište ne može omogućiti zadovoljavajući pristup tržištu rada i socijalnoj uključenosti, te se ograničavaju na mjere u okviru općeg praga *de minimis* i ne iskorištavaju mogućnost uvođenja mjera u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014³¹ (Uredba o općem skupnom izuzeću) kao što su regionalne potpore, potpore za financiranje rizika i potpore za zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju. Kad je riječ o *de minimis* potporama, one su trenutačno ograničene na 200 000 EUR tijekom tri godine, ali postojeća pravila prestaju važiti 31. prosinca 2023. i trenutačno su u postupku revizije. Pravila Unije kojima se uređuju usluge od općeg gospodarskog interesa isto tako nude mogućnost odobravanja državnih potpora, ali javna tijela te mogućnosti često ne iskorištavaju u potpunosti, posebice kad je riječ o socijalnim uslugama u području radne integracije ranjivih osoba.

³¹ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1–78).

- (21) Politika oporezivanja isto tako može imati važnu ulogu u poticanju socijalne ekonomije i jamčenju toga da subjekti socijalne ekonomije mogu djelovati uz tradicionalna poduzeća, čime se stvara pravednije poslovno okružje te doprinosi socijalnoj uključenosti i boljem pristupu zapošljavanju. **Neke države članice uspostavile su [...] porezni okvir kojim se potiče razvoj tog sektora, uključujući porezne poticaje prilagođene potrebama socijalne ekonomije, pri čemu se uzima u obzir njezina raznolikost i sprečava fragmentacija.** Uspostavom dobro osmišljenih poreznih poticaja za donacije subjektima socijalne ekonomije od javne koristi može se potaknuti njihovo financiranje, među ostalim i preko granica Unije, u skladu s načelom nediskriminacije iz Ugovora. U nekoliko država članica i dalje postoje administrativne prepreke prekograničnim donacijama od javne koristi, **na primjer nepostojanje prijevoda nacionalnih obrazaca, nedostatak standardiziranih obrazaca za izravno oporezivanje za prekogranične donacije** i manjak transparentnosti dokumenata potrebnih za stjecanje statusa javne koristi [...].
- (22) Postupci mjerenja društvenog učinka i upravljanja njime posebno su važni za subjekte socijalne ekonomije jer im omogućuju razumijevanje i priopćavanje svojeg učinka te pristup financiranju utemeljenom na učinku. Mjerenje društvenog učinka uključuje upotrebu parametara i alata za procjenu društvenog učinka određene mjere ili inicijative. Upravljanje društvenim učinkom uključuje izgradnju sustavâ, procesâ i sposobnosti koji su organizaciji potrebni za proaktivno upravljanje učinkom i njegovo povećanje. Međutim, velik broj dostupnih okvira i alata može biti prepreka, posebice subjektima s manje sredstava. Praćenjem društvenih ishoda javnih ulaganja omogućuje se javni nadzor, može se potkrijepiti razlog korištenja novcem poreznih obveznika za potporu subjektima ili aktivnostima socijalne ekonomije te se može doprinijeti sprečavanju „pranja učinka” (precjenjivanje ili lažno navođenje učinka). U tom bi pogledu mogli biti korisni pristupi mjerenju društvenog učinka i upravljanju njime koji su dobro razmotreni, razmjerni i prilagođeni potrebama pojedinačnih subjekata. Trebali bi se zasnivati na standardnim metodama i pokazateljima te na čimbenicima kao što su veličina, faza razvoja i raznolikost subjekata. **Povezivanje metodologija mjerenja društvenog učinka i upravljanja njime s ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda može biti koristan okvir za dokazivanje učinka.**

- (23) Vidljivost i priznavanje socijalne ekonomije na nacionalnoj i regionalnoj razini u Uniji u posljednjem su se desetljeću poboljšali. Međutim, potencijal tog sektora u mnogim zemljama Unije i dalje je neiskorišten. Zbog nedostatka koordinacije i razmjene među zemljama i dalje su prisutne razlike u razvoju socijalne ekonomije te stoga postoji jasna prilika da države članice ostvare koristi učenjem i razmjenom primjera najbolje prakse. Svijest šire javnosti o socijalnoj ekonomiji i njezinim pozitivnim doprinosima također je ograničena. To može otežati razvoj politika potpore i tržišnih prilika za socijalnu ekonomiju. Donošenjem novog zakonodavstva uz istodobno osiguravanje toga da ono ispunjava potrebe subjekata socijalne ekonomije može se povećati svijest i zajamčiti im se veća legitimnost, što olakšava pristup financiranju i tržištima. Nacionalna javna tijela i dionici pokrenuli su nekoliko inicijativa, kao što su posebni pravni oblici, oznake i statusi³² za socijalnu ekonomiju, i komunikacijske kampanje velikih razmjera radi povećanja razumijevanja i vidljivosti socijalne ekonomije. Ostale uspješne reforme uključuju osnivanje posebnih ministarskih jedinica za socijalnu ekonomiju i bolji dijalog između dionika i javnih tijela. Povećanje vidljivosti socijalne ekonomije ključno je kako bi se u potpunosti prepoznao njezin pozitivan učinak na društvo, kao što je naglašeno u Akcijskom planu za socijalnu ekonomiju u okviru uvođenja portala za socijalnu ekonomiju.
- (24) Točni podaci i statistike ključni su za bolje razumijevanje poslovnih modela socijalne ekonomije i donošenje političkih odluka utemeljenih na dokazima. Međutim, nedostaju pouzdani podaci o socijalnoj ekonomiji, uključujući podatke o njezinoj gospodarskoj dodanoj vrijednosti i uspješnosti. Postojeći podaci često su nepotpuni i teško ih je usporediti. Na primjer, samo je nekoliko država članica proširilo svoje nacionalne računovodstvene sustave kako bi prikupile dodatne podatke (npr. u satelitskim računima) o socijalnoj ekonomiji, unatoč financijskoj potpori dostupnoj u okviru proračuna Unije. Socijalna ekonomija obično nije uključena u strukturne poslovne statistike, primjerice ako se statistike temelje na gospodarskim podacima koje generiraju profitna poduzeća, a tradicionalni subjekti socijalne ekonomije uključeni su samo u preostale kategorije. Stavljanjem na raspolaganje ključnih statističkih podataka o veličini, radnoj snazi, razvoju i problemima socijalne ekonomije, uspostavljene strategije i mjere bile bi učinkovitije te bi bile prilagođene različitim situacijama u sektoru.
- (25) **U širem smislu, promicanje socijalne ekonomije može doprinijeti i postizanju ciljeva održivog razvoja.**

³² Pravni statusi/kvalifikacije, koji se ponekad nazivaju i oznake, razlikuju se od pravnih oblika jer se mogu upotrebljavati za različite pravne oblike, uključujući profitne i neprofitne organizacije.

DONIJELO JE OVU PREPORUKU:

CILJ

1. U skladu s načelima europskog stupa socijalnih prava cilj je ove Preporuke poboljšati pristup tržištu rada i socijalnu uključenost usmjeravanjem država članica u promicanju poticajnih politika i regulatornih okvira za socijalnu ekonomiju i mjera kojima se olakšava njezin razvoj.

Kako bi se postigli ti ciljevi, državama članicama, **u skladu s nacionalnim nadležnostima i imajući u vidu nacionalne okolnosti**, preporučuje se da surađuju s dionicima kako bi uzele u obzir i poduprle doprinose socijalne ekonomije te se nadovezale na njih.

2. **Promicanjem socijalne ekonomije** ovom se Preporukom **podupire** provedba [...] europskog stupa socijalnih prava te **doprinosi** postizanju triju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, vještina i smanjenja siromaštva do 2030. **u skladu s akcijskim planom za provedbu europskog stupa socijalnih prava.**
3. **Promicanjem** socijalne ekonomije [...] **može se** potaknuti i pravedan i održiv **socioekonomski i industrijski razvoj. Ona može** doprinijeti **europskom zelenom planu, gospodarskoj demokraciji, aktivnom sudjelovanju građana i poboljšanju socijalne i teritorijalne kohezije** u državama članicama.

DEFINICIJE

4. Za potrebe ove Preporuke primjenjuju se sljedeće definicije, **uzimajući u obzir postojeće pravne okvire država članica:**
- (a) „socijalna ekonomija” znači **ekosustav autonomnih** privatnih subjekata, [...] koji pružaju robu i usluge svojim članovima ili društvu, a koji obuhvaćaju **organizacijske oblike kao što su** zadruge, uzajamna društva [...], udruge (uključujući dobrotvorne organizacije), zaklade **ili** socijalna poduzeća, koji djeluju u skladu sa sljedećim glavnim načelima i obilježjima:
- davanje prednosti ljudima te društvenim i/ili ekološkim svrhama pred dobiti,
 - ponovno ulaganje **ukupne ili** većine dobiti i viškova radi daljnjeg ostvarivanja društvenih i/ili ekoloških ciljeva te obavljanja aktivnosti u interesu članova/korisnika („kolektivni interes”) i/ili društva u cjelini („opći interes”), i
 - demokratsko i/ili participativno upravljanje;
- (b) „socijalno poduzeće” znači **autonomni privatni** subjekt koji pruža robu i usluge na tržištu na poduzetnički način i u skladu s načelima i obilježjima socijalne ekonomije, a razlog za njegovu komercijalnu djelatnost društveni su **ili** ekološki ciljevi. **Socijalna poduzeća mogu se osnovati u različitim pravnim oblicima.**

POTICANJE PRISTUPA TRŽIŠTU RADA I SOCIJALNE UKLJUČENOSTI PUTEM SOCIJALNE EKONOMIJE

Pristup tržištu rada

5. Državama članicama preporučuje se da uzmu u obzir i podupru specifičnu dodanu vrijednost socijalne ekonomije olakšavanjem pristupa tržištu rada te promicanjem kvalitetnih radnih mjesta za sve, uz istodobno poboljšanje pravednih radnih uvjeta, **sigurnosti i zdravlja na radu, jednakosti i nediskriminacije**. To bi trebalo ostvariti u okviru uključivog rasta, kako je istaknuto u Smjernicama za politike zapošljavanja država članica **iz 2022.**, osobito:
- (a) uspostavljanjem odnosno poticanjem partnerskih inicijativa koje uključuju subjekte socijalne ekonomije u osmišljavanje i provedbu aktivnih politika tržišta rada;
 - (b) osiguravanjem **da** javna tijela pružaju **adekvatnu** potporu subjektima socijalne ekonomije radi bolje integracije žena, skupina u nepovoljnom položaju i **drugih** nedovoljno zastupljenih skupina (kao što su dugotrajno nezaposlene osobe, osobe s problemima mentalnog zdravlja, neaktivne, niskokvalificirane osobe, **osobe s invaliditetom, osobe** migrantskog, manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla (uključujući Rome), mladi i stariji **radnici**) u tržište rada putem:
 - i. socijalnih poduzeća za radnu integraciju koja pružaju zaposlenje i prilagođenu potporu takvim skupinama;
 - ii. mjera za pomoć tim skupinama da se s pomoću radnog iskustva u socijalnim poduzećima pripreme za zapošljavanje kako bi se integrirale u otvoreno tržište rada;

- (c) podupiranjem projekata suradnje između javnih službi za zapošljavanje, lokalnih tijela, subjekata socijalne ekonomije i tradicionalnih poduzeća kako bi se mladima koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET-ovi) osigurale prilagođene mogućnosti profesionalnog usmjerenja te učenja i osposobljavanja. Te mogućnosti mogu uključivati naukovanje, programe ulaska u profesionalni život, individualno mentorstvo i susrete s osobama koje služe kao uzori, a cilj im je olakšati integraciju u tržište rada, u skladu s pojačanom Garancijom za mlade;
- (d) promicanjem [...] poduzetništva **u socijalnoj ekonomiji, uključujući *start-up* poduzeća**, kao sredstva za poticanje samozapošljavanja i drugih oblika zapošljavanja, razvijanjem gospodarskih aktivnosti na lokalnoj razini te svladavanjem **društvenih** izazova putem inovativnih i uključivih poslovnih modela; za postizanje tih ciljeva države članice mogu, na primjer:
- i. pobrinuti se da [...] poduzetnici **u socijalnoj ekonomiji** imaju pristup socijalnoj zaštiti;
 - ii. razmotriti [...] **uvođenje poticaja za zapošljavanje** novih zaposlenika **ili uključivanje članova iz redova radnika**;
 - iii. utvrditi, procijeniti i ukloniti moguće administrativne nedostatke ili prepreke osnivanju socijalnog poduzeća;
 - iv. **promicati kulturu *start-up* poduzeća, razvoj vještina za *start-up* poduzeća i uspostavu okvirnih uvjeta pogodnih za *start-up* poduzeća te uključivanje modela socijalne ekonomije kao relevantnog alata u politike *start-up* poduzeća.**

- (e) osmišljavanjem politika i donošenjem mjera za promicanje i uključivanje rodne ravnopravnosti u socijalnu ekonomiju, na primjer:
- i. suprotstavljanjem diskriminirajućim društvenim normama i stereotipima o vještinama žena i muškaraca te podcjenjivanjem rada žena;
 - ii. pružanjem prilagođene potpore osnaživanju žena s pomoću smanjenja razlika na temelju spola u zapošljavanju [...], osiguravanja jednakog vodstva **i jednakih plaća za jednak rad**;
 - iii. omogućivanjem pristupa programima podučavanja i mentorstva za žene koje **žele** postati [...] poduzetnice i predvodnice **u socijalnoj ekonomiji**;
- (f) stvaranjem poticajnog okvira za prijenos poslovanja na zaposlenike radi osnivanja radničkih zadruga **i drugih relevantnih pravnih oblika socijalne ekonomije** kako bi se izbjegao gubitak radnih mjesta i zaštitila gospodarska djelatnost. **Takav bi okvir trebao uključivati popratne mehanizme za pružanje informacija o vjerojatnim troškovima i koristima prijenosa poslovanja na zaposlenike**;
- (g) suradnjom sa subjektima socijalne ekonomije kako bi se većem broju **osoba** s invaliditetom omogućilo da se uključe na tržište rada, primjerice razvojem pomoćnih tehnologija;
- (h) promicanjem socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja u području socijalne ekonomije kako bi se osigurali pravedni radni uvjeti za radnike, uključujući pravedne plaće, uz poštovanje autonomije socijalnih partnera.
- (i) **uvažavanjem posebnih demokratskih praksi koje se razvijaju unutar subjekata socijalne ekonomije.**

Socijalna uključenost

6. **Uzimajući u obzir različite nacionalne kontekste**, državama članicama preporučuje se da uzmu u obzir i podrže ulogu socijalne ekonomije u pružanju pristupačnih i visokokvalitetnih socijalnih usluga i usluga skrbi te stanovanja, **imajući u vidu i** skupine u nepovoljnom položaju, **uz blisku suradnju s** javno dostupnim socijalnim službama. To bi primjerice moglo uključivati:
- (a) suradnju sa subjektima socijalne ekonomije u okviru njihovih područja djelovanja pri uspostavi i pružanju usluga od općeg interesa;
 - (b) sudjelovanje subjekata socijalne ekonomije u osmišljavanju i pružanju socijalnih usluga i usluga skrbi usmjerenih na ljude, **među ostalim za starije osobe**, kako je naglašeno u europskoj strategiji za skrb;
 - (c) suradnju sa subjektima socijalne ekonomije pri osmišljavanju i pružanju skrbi i potpore djeci i mladima, uključujući djecu iz skupina u nepovoljnom položaju, u skladu s europskim jamstvom za djecu uspostavljenim Preporukom Vijeća (EU) 2021/1004³³ i strategijom Unije o pravima djeteta³⁴.

³³ Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu (SL L 223/14, 22.6.2021.).

³⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija EU-a o pravima djeteta”, COM(2021) 142 final.

Vještine

7. Državama članicama preporučuje se da podrže osposobljavanje i razvoj vještina za socijalnu ekonomiju, posebno:
- (a) upotrebom raspoloživih informacija o potrebama gospodarstva i tradicionalnog tržišta rada za vještinama radi stjecanja uvida u to kako socijalna ekonomija može doprinijeti ponudi kvalificirane radne snage i smanjenju nedostatka radne snage;
 - (b) olakšavanjem **obrazovanja**, osposobljavanja i stjecanja vještina u području socijalne ekonomije:
 - i. provedbom razmjena u svrhu učenja među subjektima socijalne ekonomije, organizacijama za osposobljavanje i tradicionalnim poduzećima radi poboljšanja upravljačkih i poduzetničkih vještina te vještina potrebnih za radno mjesto koje su preduvjet za digitalnu i zelenu tranziciju (uključujući vještine za kružno gospodarstvo, vještine popravka i digitalne vještine);
 - ii. prekvalifikacijom i usavršavanjem osoba posvećenih cjeloživotnom učenju, uključujući **žene i** skupine u nepovoljnom položaju, te pružanjem pomoći pri njihovu prelasku na otvoreno tržište rada, u skladu s europskim pristupom mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost **i drugim mjerama u skladu s nacionalnim posebnostima**;
 - iii. uvrštavanjem osposobljavanja o socijalnoj ekonomiji odnosno osposobljavanja koje pruža socijalna ekonomija na popis osposobljavanja koje se može obuhvatiti individualnim računima za učenje³⁵ **i drugim postojećim inicijativama na nacionalnoj razini**;
 - iv. **poticanjem mogućnosti za osposobljavanje radnika kako bi potencijalno ostvarili karijeru u socijalnoj ekonomiji, primjerice putem savjetodavnih programa i programa osposobljavanja koji su izrađeni po mjeri i utemeljeni na načelima obrazovanja za održivi razvoj**;

³⁵ Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o individualnim računima za učenje 2022/C 243/03 (SL C 243, 27.6.2022., str. 26–34).

- (c) izradom posebnih programa naukovanja u okviru socijalne ekonomije kojima se podupiru mladi, posebno osobe koje ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih, kako bi usavršili svoje vještine i pripremili se za tržište rada, te kako bi se socijalnoj ekonomiji omogućilo da potiče razvoj talenata u tom sektoru, u skladu s europskim okvirom za kvalitetna i učinkovita naukovanja;
- (d) poticanjem uključivanja vještina povezanih sa socijalnom ekonomijom i socijalnim poduzetništvom u obrazovanje i osposobljavanje na svim razinama obrazovanja, posebno u poduzetničkim i poslovnim tečajevima, **primjerice promicanjem studentskih zadruga kao prilika za učenje, te omogućivanjem pristupa programima podučavanja i mentorstva za subjekte socijalne ekonomije i socijalne poduzetnike;**
- (e) osnivanjem nacionalnih centara stručnosti radi osposobljavanja u području socijalne ekonomije i sudjelovanjem u transnacionalnim inicijativama kojima se olakšava pristup specijaliziranim programima obrazovanja i osposobljavanja za socijalnu ekonomiju, primjerice suradnjom s pružateljima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji djeluju u okviru uspostavljenih tijela, kao što su centri strukovne izvrsnosti iz Preporuke Vijeća od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost³⁶.

³⁶ Preporuka Vijeća od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost 2020/C 417/01 (SL C 417, 2.12.2020., str. 1.–16.).

Socijalne inovacije i održiv gospodarski razvoj [...]

8. Državama članicama preporučuje se da ojačaju potpornu ulogu koju subjekti socijalne ekonomije imaju u promicanju socijalnih inovacija i u ključnim sektorima lokalnog razvoja i zapošljavanja. To se može postići:
- (a) stvaranjem povoljnog ekosustava za socijalne i lokalizirane inovacije tako da se olakša provedba inicijativa za suradnju i partnerstvo između subjekata socijalne ekonomije i kružnog gospodarstva, tradicionalnih poduzeća, pružatelja financiranja, lokalnih vlasti i drugih dionika. Na primjer, to se može učiniti na sljedeće načine:
 - i. stvaranjem ili poticanjem centara za socijalne inovacije odnosno klastera socijalnih i ekoloških inovacija osmišljenih kako bi se zadovoljile lokalne potrebe i ispitala zajednička rješenja;
 - ii. uključivanjem subjekata socijalne ekonomije u lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, među ostalim upotrebom dostupnih instrumenata za financiranje sredstvima Unije;
 - iii. suradnjom s nacionalnim i regionalnim centrima kompetentnosti za socijalne inovacije radi izgradnje mreža, povećanja kapaciteta i sinergije, isticanja učinkovitih elemenata i razvoja ključnih alata i metoda za poticanje socijalnih inovacija;
 - (b) osiguravanjem povezanosti politike socijalne ekonomije s industrijskom politikom i prijelazom na digitalno i kružno gospodarstvo, **primjerice umrežavanjem tehnoloških centara i centara za socijalne inovacije;**
 - (c) prilagodbom regulatornih okvira za potporu subjektima socijalne ekonomije u kružnom gospodarstvu, primjerice osiguravanjem odgovarajućih poticaja poduzećima da doniraju neprodanu i vraćenu robu subjektima socijalne ekonomije radi popravka i ponovne uporabe umjesto uništavanja robe i poticaja pojedincima da doniraju rabljenu robu, osiguravanjem pristupa tokovima otpada za subjekte socijalne ekonomije, njihovim uključivanjem u strategije sprečavanja nastanka otpada te ovlašćivanjem banaka hrane za prikupljanje viška hrane **ili njihovim poticanjem na to;**

- (d) poticanjem **lokalnog razvoja i teritorijalne kohezije putem** inicijativa i ekosustava socijalne ekonomije koji djeluju u zajednici, na primjer energetske zajednice, rješenja za zajedničku mobilnost, zadruga platformi, pružanja skrbi, **cjenovno pristupačnog i socijalnog stanovanja**, poljoprivrednih zadruga te lokalnih kratkih prehrambenih lanaca i tržišta, kako bi građani mogli pristupiti lokalnim proizvodima i uslugama;
- (e) poboljšanjem pristupa subjekata socijalne ekonomije digitalnim alatima i novim tehnologijama kao što su otvoreni kod, **lanac blokova ili tehnologija decentraliziranog vođenja evidencije transakcija**, velika količina podataka ili umjetna inteligencija i **poticanjem javnih tijela da podupru razvoj softvera otvorenog koda u suradnji sa socijalnom ekonomijom i drugim relevantnim dionicima**;
- (f) **promicanjem uključivanja subjekata socijalne ekonomije u lokalni i regionalni razvoj njihovom integracijom u postojeće ekosustave za potporu poslovanju i inovacijama.**

RAZVOJ POTICAJNIH OKVIRA ZA SOCIJALNU EKONOMIJU

9. Državama članicama preporučuje se da izrade političke i regulatorne okvire kojima se potiče i podupire socijalna ekonomija. U tu se svrhu potiču na osmišljavanje i uvođenje sveobuhvatnih strategija u kojima se uzima u obzir i potiče socijalna ekonomija, **odnosno na prilagođavanje postojećih strategija**, u skladu s **ovom Preporukom**, akcijskim planom Unije za socijalnu ekonomiju i drugim političkim smjernicama Unije. [...]
10. Državama članicama preporučuje se da uspostave mehanizme za savjetovanje i dijalog između javnih tijela i organizacija koje predstavljaju socijalnu ekonomiju. To može uključivati osnivanje skupina na visokoj razini i podupiranje stvaranja i razvoja reprezentativnih mreža socijalne ekonomije.
11. U strategijama iz točke 9. države članice trebale bi uzeti u obzir temeljna načela, značajke i opseg socijalne ekonomije, kao i činjenicu da oni mogu imati niz različitih pravnih oblika i statusa te da su specifični za različite nacionalne, regionalne i lokalne propise i prakse. **U tom se kontekstu državama članicama preporučuje da jačaju suradnju s lokalnim i regionalnim vlastima u razvoju socijalne ekonomije.**

12. Državama članicama preporučuje se da ulažu u razvoj razumijevanja socijalne ekonomije među svojim javnim dužnosnicima i tijelima putem programa osposobljavanja i transnacionalnih i/ili međuregionalnih inicijativa za izgradnju kapaciteta, uključujući inicijative u okviru programa Interreg Europe utvrđenog Uredbom (EU) 2021/1059 Europskog parlamenta i Vijeća³⁷. Inicijative bi trebale biti usmjerene na uzajamno učenje i razmjenu primjera najbolje prakse, a posebno na poticanje suradnje između regionalnih i lokalnih vlasti, kao i dionika socijalne ekonomije. Komisija će poduprijeti taj rad kako je opisano u točki 22. podtočki (a) podpodtočki iii.

12.a (novi članak) Državama članicama preporučuje se da ojačaju položaj socijalne ekonomije u svojim politikama međunarodne suradnje i razvojnim politikama, kao i svoju potporu subjektima socijalne ekonomije u zemljama u razvoju.

Pristup javnom i privatnom financiranju

13. Državama članicama preporučuje se da stvore poticajno okruženje za socijalno financiranje na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, posebno:

- (a) mapiranjem struktura financiranja za subjekte socijalne ekonomije, financijske posrednike i organizacije za potporu te procjenom njihovih potreba i djelotvornosti postojećih programa potpore;
- (b) **olakšavanjem pristupa** financiranju prilagođenom njihovim potrebama i u odgovarajućoj fazi njihova razvoja za [...] subjekte socijalne ekonomije, što uključuje bespovratna sredstva i druge subvencije, financiranje vlasničkim ili kvazivlasničkim kapitalom u početnoj fazi ili zaduživanje, financiranje vlasničkim kapitalom, kvazivlasničko ili mezaninsko financiranje tijekom faze rasta te inovativne programe financiranja, kao što su javno-privatna partnerstva, platforme za skupno financiranje i kombinacije različitih vrsta financijskih instrumenata ili bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata;

³⁷ Uredba (EU) 2021/1059 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o posebnim odredbama za cilj „Europska teritorijalna suradnja (Interreg)” koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj i iz instrumenata za financiranje vanjskog djelovanja (SL L 231, 30.6.2021., str. 94–158).

- (c) promicanjem pristupa malih ulagača održivim poslovnim modelima, sektorima, proizvodima i uslugama koje potiče ili podupire socijalna ekonomija;
- (d) evaluacijom kriterija za pristup programima javnog financiranja, uključujući one usmjerene na tradicionalna poduzeća, kako bi se **izbjegle** nepotrebne prepreke za subjekte socijalne ekonomije;
- (e) mobiliziranjem privatnog financiranja tako što će se prema potrebi na raspolaganje staviti programi državnih jamstava, **u skladu s pravilima o državnim potporama**, kako bi se specijalizirane ulagače i klasične ulagače potaknulo na financiranje subjekata socijalne ekonomije;
- (f) informiranjem javnosti o posebnim značajkama i potrebama subjekata socijalne ekonomije kako bi se poboljšali kapaciteti klasičnih privatnih ulagača da ponude prilagođenu financijsku potporu;
- (g) olakšavanjem pristupa subjekata socijalne ekonomije potpori za razvoj poslovanja i spremnost na ulaganja tijekom cijelog njihova životnog ciklusa, primjerice putem programa potpore za podizanje svijesti tradicionalnih poduzetničkih inkubatora, akceleratora i drugih organizacija za potporu kako bi proširili svoju potporu na subjekte socijalne ekonomije, što uključuje prilike za izgradnju kapaciteta za rukovoditelje subjekata socijalne ekonomije;
- (h) pružanjem namjenske financijske potpore i izgradnje kapaciteta kako bi se olakšao prijenos poslovanja na **radnike putem zadruga i drugih relevantnih oblika socijalne ekonomije, uz istodobno pružanje popratnih usluga i informacija radnicima o potencijalnim troškovima i koristima;**

- (i) ponudom programa kojima se povećava dostupnost financijskih sredstava za subjekte socijalne ekonomije, primjerice osiguravanjem mogućnosti da pojedinačni štediše ili zaposlenici koji sudjeluju u mirovinskim planovima ili planovima štednje koje financira poslodavac imaju opciju odabrati plan kojim se dio te štednje ulaže u socijalno poduzeće;
- (j) optimalnim iskorištavanjem financijskih sredstava dostupnih u okviru fondova kohezijske politike, **uključujući Europski socijalni fond plus (ESF+), kao i u okviru** odjeljka „države članice” programa InvestEU, Mehanizma za oporavak i otpornost [...] i drugih **međunarodnih**, nacionalnih i regionalnih sredstava putem provedbe mjera i inicijativa posebno osmišljenih za subjekte socijalne ekonomije;
- (k) upotrebom savjetodavnih usluga platforme Fi-compass o financijskim instrumentima u okviru podijeljenog upravljanja Unije za razvoj povratnih financijskih instrumenata u okviru fondova kohezijske politike.

Pristup tržištima i javnoj nabavi

14. Državama članicama preporučuje se da potiču svoje javne naručitelje na stratešku nabavu robe i usluga, [...] **potporu socijalnih [...]ciljeva i [...] socijalnih inovacija te na rad na postizanju ekoloških učinaka.** U tu se svrhu **potiču** da u potpunosti iskoriste alate dostupne u okviru pravila Unije o javnoj nabavi, **uključujući one za organizaciju određenih usluga, poznatih kao usluge osobama, putem posebnog režima koji se zasniva na načelu solidarnosti.** Poticanje prihvatanja društveno odgovornih i inovativnih rješenja u području javne nabave može obuhvaćati različite vrste alata politike, uključujući:
- (a) donošenje političkih smjernica i strategija nabave, uključujući moguće službene ciljeve, uz potporu vodstva te uz angažman s političke razine sve do ključnih donositelja odluka i upravitelja proračuna;
 - (b) davanje smjernica na odgovarajućim administrativnim razinama;
 - (c) podizanje svijesti javnih naručitelja i poduzeća o dodanoj vrijednosti društveno odgovorne javne nabave te stavljanje stručnog znanja na raspolaganje javnim naručiteljima i subjektima socijalne ekonomije;
 - (d) poticanje javnih naručitelja da u natječajnoj dokumentaciji upućuju na posebne obveze u okviru socijalnog i radnog prava te kolektivnih ugovora, **kao i na socijalne i ekološke kriterije**, koji se primjenjuju na javnu nabavu³⁸, da zatraže od ponuditelja da potvrde usklađenost i uspostave mjere praćenja;
 - (e) poticanje strukturiranog, transparentnog i nediskriminirajućeg dijaloga sa socijalnom ekonomijom i drugim dionicima kako bi se osmislila društveno odgovorna strategija javne nabave.

³⁸ Članak 30. stavak 3. Direktive 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1), članak 18. stavak 2. Direktive 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65) i članak 36. stavak 2. Direktive 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243).

15. Kad je riječ o sadržaju, javni naručitelji trebali bi bolje iskoristiti fleksibilne odredbe unutar postojećeg pravnog okvira Unije kako bi subjektima socijalne ekonomije olakšali pristup tržištu, na primjer:
- (a) poticanjem dijaloga s tržištem, posebice provedbom transparentnih i uključivih prethodnih provjera tržišta s ciljanim rasponom potencijalnih dobavljača;
 - (b) rezerviranjem ugovora za socijalna poduzeća za radnu integraciju ili za subjekte koji **među svojom radnom snagom** zapošljavaju najmanje 30 % osoba s invaliditetom ili radnika u nepovoljnom položaju u skladu s člankom 24. Direktive 2014/23/EU, člancima 20. i 77. Direktive 2014/24/EU i člancima 38. i 94. Direktive 2014/25/EU;
 - (c) utvrđivanjem razmjernih i uključivih kriterija odabira kako bi se malim i inovativnim socijalnim poduzećima omogućilo da se natječu za ugovore;
 - (d) udaljavanjem od logike najniže cijene i umjesto toga primjenom socijalnih kriterija za dodjelu u skladu s pravilom „ekonomski najpovoljnije ponude” i klauzulama društvenih ugovora te utvrđivanjem izvedbenih odnosno funkcionalnih zahtjeva u različitim fazama postupaka nabave, među ostalim u tehničkim specifikacijama;
 - (e) podjelom ugovora u grupe, u skladu s člankom 46. Direktive 2014/24/EU i člankom 65. Direktive 2014/25/EU, među ostalim radi olakšavanja suradnje između tradicionalnih poduzeća i subjekata socijalne ekonomije te primjene pojednostavnjenih režima, posebno za socijalne i druge posebne usluge, kako bi postupak bio dostupniji subjektima socijalne ekonomije;
 - (f) zahtijevanjem posebnih oznaka u tehničkim specifikacijama, kriterijima za dodjelu ili uvjetima izvršenja ugovora kad namjeravaju nabaviti radove, robu ili usluge s posebnim društvenim ili ekološkim značajkama, u skladu s člankom 43. Direktive 2014/24/EU i člankom 61. Direktive 2014/25/EU.

16. Kako bi se subjektima socijalne ekonomije pomoglo da prošire svoj doseg, državama članicama preporučuje se da potiču suradnju između subjekata socijalne ekonomije i tradicionalnih poduzeća, posebno:
- (a) podizanjem svijesti u javnosti o dodanoj društvenoj vrijednosti putem promicanja primjera najbolje prakse kojima se tradicionalna poduzeća potiču da u svoje dugoročne lance opskrbe i vrijednosti uključe socijalna poduzeća, a potrošače da kupuju robu i/ili usluge koje proizvode subjekti socijalne ekonomije, što je poznato i kao pokret „buy social” (kupujemo na društveno osviješten način);
 - (b) boljim pružanjem usluga mentorstva, povezivanja i posredovanja kako bi se subjektima socijalne ekonomije pomoglo da razviju dugoročna partnerstva sa širom poslovnom zajednicom;
 - (c) promicanjem i podupiranjem zaposlenika socijalnih poduzeća za radnu integraciju u radu s tradicionalnim poduzećima kako bi stekli iskustvo na otvorenom tržištu rada;
 - (d) pomaganjem subjektima socijalne ekonomije i poduzetnicima da na najbolji način iskoriste nove tehnologije za pristup privatnim tržištima putem internetskih platformi utemeljenih na socijalnoj ekonomiji, prostora za suradnju i zajedničkih digitalnih dobara.

Državna potpora

17. Kad god planirana mjera potpore za socijalnu ekonomiju čini državnu potporu i ne dovodeći u pitanje primjenjiva pravila, državama članicama preporučuje se da u potpunosti iskoriste područje primjene pravila o državnim potporama radi potpore socijalnoj ekonomiji, kako je predviđeno Uredbom (EU) br. 651/2014, pravilima o uslugama od općeg gospodarskog interesa i pravilom *de minimis*:
- (a) primjenom odredaba Uredbe (EU) br. 651/2014, a posebno:
- i. razmatranjem potpora za ulaganje za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), na primjer za kupnju imovine u socijalnoj infrastrukturi u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 651/2014 **i poticanjem upotrebe regionalnih potpora za ulaganje u potpomognutim područjima u skladu s člankom 14. te uredbe;**
 - ii. optimalnim iskorištavanjem odredaba kojima se omogućuju potpore za rizično financiranje MSP-ova u skladu s člancima 21. i 21.a Uredbe (EU) br. 651/2014, na primjer osnivanjem investicijskih fondova uz sudjelovanje privatnih ulagača kako bi se izričito pružila potpora socijalnim poduzećima, **među ostalim razmatranjem** poreznih poticaja za neovisne privatne ulagače koji su fizičke osobe i koji poduzećima koja ispunjavaju uvjete izravno ili neizravno osiguravaju rizično financiranje;
 - iii. razmatranjem uvođenja početnih potpora kojima se malim, neuvrštenim mladim poduzećima omogućuje da prime razne instrumente potpore kao što su povoljni zajmovi, jamstva s povoljnim premijama ili bespovratna sredstva u skladu s člankom 22. Uredbe (EU) br. 651/2014;

iv. ulaganjem u ljude putem donošenja programa potpore za ponovno uključivanje u tržište rada radnika u nepovoljnom položaju ili radnika u izrazito nepovoljnom položaju u skladu s člancima 32. i 35. Uredbe (EU) br. 651/2014;

v. olakšavanjem potpunog uključivanja radnika s invaliditetom u sve vrste poduzeća uz potporu u obliku posebnih subvencija, uključujući subvencije za plaće, poduzećima u skladu s člancima 33. i 34. Uredbe (EU) br. 651/2014;

vi. podupiranjem izgradnje ili nadogradnje lokalne infrastrukture, što može uključivati lokalnu socijalnu infrastrukturu, dodjelom potpore za pokrivanje razlike između troškova ulaganja i operativne dobiti ulaganja u skladu s člankom 56. Uredbe (EU) br. 651/2014;

vii. razmatranjem uvođenja potpora za inovacije procesa i organizacije poslovanja za sve vrste poduzeća, uključujući subjekte socijalne ekonomije i novoosnovana poduzeća, u cilju razvoja tehnologije; kao i potpora inovativnim većim poduzetnicima za suradnju sa subjektima socijalne ekonomije, ako su ti subjekti MSP-ovi, u skladu s člankom 29. Uredbe (EU) br. 651/2014;

- (b) u skladu s primjenjivim pravilima o državnim potporama državama članicama preporučuje se da istraže koje bi se usluge koje pružaju subjekti socijalne ekonomije mogle definirati i financirati kao usluge od općeg gospodarskog interesa, na primjer u području radne integracije ranjivih osoba, socijalnog stanovanja ili zdravstvenih i socijalnih usluga kao što su skrb za djecu, skrb za starije osobe ili **osobe s invaliditetom**; naknada za usluge koje zadovoljavaju socijalne potrebe čak se može, pod određenim uvjetima, izuzeti od obveze obavješćivanja, bez obzira na iznos primljene naknade, u skladu s Odlukom Komisije od 20. prosinca 2011. (2012/21/EU)³⁹;
- (c) upotrebom dostupnog manevarskog prostora za dodjelu transparentnih iznosa *de minimis* potpora, **uzimajući u obzir da se na subjekte kojima su povjerene usluge od općeg gospodarskog interesa primjenjuje viši prag.**

³⁹ Odluka Komisije od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7, 11.1.2012., str. 3–10).

Oporezivanje

18. Ne dovodeći u pitanje pravila o državnim potporama, državama članicama preporučuje se da:
- (a) osiguraju da sustavi oporezivanja ne ometaju razvoj socijalne ekonomije te procijene podupiru li porezni sustavi u dovoljnoj mjeri njezin razvoj;
 - (b) razmotre porezne poticaje za taj sektor, ako već nisu odobreni, u skladu sa svojim ciljevima socijalne politike i postojećim praksama u državama članicama te u skladu s pravom Unije, što može uključivati:
 - i. izuzeća od oporezivanja dobiti koju zadržavaju subjekti socijalne ekonomije;
 - ii. poticaje u području poreza na dohodak u obliku odbitaka ili poreznih olakšica odobrenih privatnim i/ili institucionalnim donatorima ili sustav određivanja u skladu s kojim porezni obveznici svojem poreznom tijelu mogu navesti utvrđeni postotak svoje obveze plaćanja poreza na dohodak koji se treba dodijeliti subjektima od javne koristi;
 - iii. oslobođenja od plaćanja poreza na naknade za nezaposlenost primljene u obliku paušalnog iznosa kako bi se olakšao prijenos poslovanja na radničke zadruge;
 - (c) preispitaju porezno opterećenje subjekata socijalne ekonomije te, ako je moguće, da ga smanje;
 - (d) olakšaju usklađenost na praktičnoj razini za prekogranične donacije od javne koristi u svrhu oporezivanja, na primjer izdavanjem standardiziranog obrasca za subjekta primatelja s poslovnim nastanom u drugoj državi članici u kojem su navedeni iznos donacije, primatelj i donator;
 - (e) osiguraju da se subjekti socijalne ekonomije ne koriste za utaju poreza, izbjegavanje plaćanja poreza, agresivno porezno planiranje ili pranje novca, te da se pritom pobrinu da relevantni administrativni postupci budu djelotvorni i razmjerni.

Mjerenje društvenog učinka i upravljanje njime

19. U skladu s mjerama Komisije iz točke 22. podtočke (a) podpodtočke v. državama članicama, **u suradnji sa subjektima socijalne ekonomije i predstavničkim organizacijama**, preporučuje se da podrže primjenu praksi mjerenja učinka i upravljanja njime, posebno:
- (a) uključivanjem praksi i metodologija za mjerenje društvenog učinka i upravljanje njime u okvire nacionalnih politika i programe povezane sa socijalnom ekonomijom;
 - (b) pružanjem prilagođene potpore na temelju dobre prakse kako bi se subjektima socijalne ekonomije pomoglo u donošenju jednostavne i praktične metodologije za mjerenje učinka i upravljanje njime kojom se poboljšavaju njihovi rezultati, dokazuje njihov društveni učinak te olakšava pristup financiranju utemeljenom na učinku;
 - (c) poticanjem subjekata socijalne ekonomije da izmjere svoj učinak izgradnjom kapaciteta putem namjenskog **troškovno učinkovitog** financiranja te da dio javnog novca koji primaju (bespovratna sredstva ili ugovori) iskoriste za mjerenje svojeg društvenog učinka.

Vidljivost i priznavanje

20. Državama članicama preporučuje se da podižu svijest o socijalnoj ekonomiji i načinu na koji ona doprinosi postizanju društvenih i ekoloških ciljeva, posebno:
- (a) **razmatranjem** uspostave ili prilagodbe posebnih pravnih oblika, pravnih statusa, oznaka i/ili sustava certificiranja za socijalnu ekonomiju na temelju procjena njihove potencijalne dodane vrijednosti te razmatranjem mogućeg dobrovoljnog uzajamnog priznavanja oznaka i certifikata koji se upotrebljavaju u drugim državama članicama. Pri takvim procjenama trebalo bi razmotriti u kojoj se mjeri njima može poboljšati razumijevanje sektora te poduprijeti njegov razvoj osiguravanjem pristupa određenim prednostima (kao što su porezni poticaji ili fleksibilnost u određenim postupcima nadmetanja/nabave). Komisija će poduprijeti taj rad kako je opisano u točki 22. podtočki (a) podpodtočki vi.;

- (b) **podupiranjem** [...] komunikacijskih kampanja i događanja za podizanje svijesti o socijalnoj ekonomiji, među ostalim onih usmjerenih na mlađe generacije, u suradnji s odgovarajućim razinama vlasti i drugim institucijama (npr. sveučilištima);
 - (c) distribucijom uspješnih pilot-inicijativa i primjera dobre prakse pod vodstvom subjekata socijalne ekonomije, poticanjem mjera za preuzimanje i širenje tih primjera dobre prakse putem mreža socijalne ekonomije te putem javne komunikacije.
21. Državama članicama preporučuje se da prate razvoj i uspješnost socijalne ekonomije poticanjem istraživanja i prikupljanjem statističkih i kvantitativnih i kvalitativnih podataka **na troškovno učinkovit način**, posebno:
- (a) maksimalnim iskorištavanjem dostupne potpore Europske komisije za proširenje svojih nacionalnih računovodstvenih sustava radi prikupljanja dopunskih i usporedivih podataka (satelitski računi) i važnih anketa o kućanstvima (kao što su anketa o radnoj snazi i ankete koje su uključene u EU-SILC) kako bi se prikupile informacije o sudjelovanju u socijalnoj ekonomiji, uključujući podatke iskazane prema spolu i dobi (i, ako je izvedivo, prema drugim raščlambama) kako bi se razumio učinak na otvaranje radnih mjesta;
 - (b) poticanjem suradnje u području izrade statistika između javnih tijela, istraživačkih organizacija i socijalne ekonomije, uz istodobno proširenje raspona izvora informacija kao što su registri, administrativni podaci, ankete i popisi radi prikupljanja točnih podataka;
 - (c) podupiranjem akademskih i neovisnih istraživanja o temama iz socijalne ekonomije.

POTPORA UNIJE

22. Vijeće pozdravlja namjeru Komisije da podupre provedbu ove Preporuke suradnjom s državama članicama na razvoju poticajnih politika i regulatornih okvira za socijalnu ekonomiju. To posebice uključuje:
- (a) provođenje inicijativa najavljenih u akcijskom planu za socijalnu ekonomiju, koje uključuju:
 - i. pokretanje i održavanje portala EU-a za socijalnu ekonomiju, jasne ulazne točke za dionike socijalne ekonomije kako bi pronašli informacije o financiranju sredstvima Unije i njezinim politikama, mrežama/platformama i inicijativama, uključujući izgradnju kapaciteta;
 - ii. objavljivanje analize postojećih poreznih okvira za socijalnu ekonomiju **u državama članicama** i poreznog tretmana prekograničnih donacija od javne koristi te načela nediskriminacije;
 - iii. olakšavanje mogućnosti uzajamnog učenja za javne službenike o temama povezanima sa socijalnom ekonomijom organiziranjem internetskih seminara i radionica. Ta bi se događanja mogla temeljiti na mapiranju i prikupljanju i razmjeni primjera dobre prakse u nizu područja politika relevantnih za taj sektor, čime bi se sudionicima omogućila razmjena znanja i identifikacija uspješnih strategija. Ta bi događanja također mogla poslužiti kao prilika za redovitu razmjenu primjera najbolje prakse i uzajamno učenje među koordinatorima socijalne ekonomije iz država članica;

iv. **ciljano** prikupljanje kvalitativnih i kvantitativnih dokaza o djelovanju socijalne ekonomije i **strukture sektora socijalne ekonomije** u državama članicama, među ostalim podupiranjem istraživanja u okviru programa rada Obzora Europa za razdoblje 2023.–2024.⁴⁰;

v. podupiranje razvoja mjerenja društvenog učinka i upravljanja njime mapiranjem i preispitivanjem postojećih praksi, uključujući način na koji ispunjavaju potrebe i kapacitete subjekata socijalne ekonomije, kako bi se poboljšalo razumijevanje i olakšala njihova upotreba⁴¹. Taj će se rad provoditi uz blisko savjetovanje s dionicima te će se njime nastojati razviti jednostavne standardne metodologije s pomoću kojih bi subjekti socijalne ekonomije mogli procijeniti i dokazati svoj društveni učinak;

vi. pokretanje studije o nacionalnim oznakama socijalne ekonomije i sustavima certificiranja kojima se mapiraju postojeće inicijative, utvrđuju primjeri dobre prakse i zajednička obilježja i kriteriji te koji državama članicama osiguravaju zajednički pristup i smjernice u cilju dobrovoljnog uzajamnog priznavanja;

vii. pružanje tehničke potpore državama članicama za reforme usmjerene na poticanje socijalne ekonomije na bilateralnoj i višedržavnoj osnovi;

viii. povećanje transnacionalne suradnje u području socijalnih inovacija putem Europskog centra kompetencija za socijalne inovacije, Europskog natječaja za socijalne inovacije te buduće mreže socijalnih poduzetnika i inovatora kojima se pruža potpora u okviru programa jedinstvenog tržišta;

⁴⁰ Provedbena odluka Komisije o donošenju programa rada za razdoblje 2023.–2024. u okviru posebnog programa za provedbu Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa i o njegovu financiranju, COM/2022/7550.

⁴¹ Komisija zajedno s OECD-om objavljuje izvješće u kojem će se utvrditi i razraditi prilagođeni pristupi koje su već provjerili subjekti socijalne ekonomije u Europi, uzimajući u obzir njihovu svrhu, područje primjene i glavne značajke i iznoseći primjere dobre prakse.

ix. podupiranje zajedničke provedbe tranzicijskog puta za industrijski ekosustav „lokalne i socijalne ekonomije”⁴² prikupljanjem preuzetih obveza dionika te olakšavanjem suradnje među dionicima ekosustava u području zelene i digitalne tranzicije;

x. daljnja poboljšanja pristupa financiranju za socijalna poduzeća i druge subjekte socijalne ekonomije, primjerice putem financijskih proizvoda u okviru programa InvestEU;

xi. primjenu društveno odgovornih praksi javne nabave u Komisijinim postupcima javne nabave;

xii. pregled provedbe plana;

(b) praćenje i procjenjivanje provedbe ove Preporuke;

(c) na temelju izvješća država članica iz točke 26., pripremu izvješća o evaluaciji mjera poduzetih kao odgovor na ovu Preporuku, **među ostalim u bliskoj suradnji s relevantnim stručnim skupinama Europske komisije za socijalnu ekonomiju i socijalna poduzeća**, koje se podnosi na raspravu Odboru za zapošljavanje i Odboru za socijalnu zaštitu.

⁴² Izvješće „[Tranzicijski put za lokalnu i socijalnu ekonomiju](#)”.

PROVEDBA, PRAĆENJE I EVALUACIJA

23. Državama članicama preporučuje se da donesu ili ažuriraju svoje strategije socijalne ekonomije, **ili da uključe socijalnu ekonomiju u relevantne strategije ili druge inicijative politika**, u roku od **24** mjeseca od donošenja ove Preporuke.
24. Kako bi se osigurala uspješna provedba ove Preporuke, državama članicama preporučuje se da preispitaju i poboljšaju svoje administrativne i institucijske okvire na svim razinama upravljanja, na primjer **razmatranjem**:
- (a) kreiranja jedinstvene kontaktne točke za pružanje pojednostavnjene i praktične potpore subjektima socijalne ekonomije u područjima kao što su pristup financiranju i drugim oblicima potpore;
 - (b) uspostavljanja nacionalnih, lokalnih i/ili regionalnih kontaktnih točaka za socijalnu ekonomiju koje imaju ulogu ambasadora socijalne ekonomije te promiču taj sektor, pružaju istorazinsku potporu, olakšavaju pristup financiranju sredstvima Unije i nacionalnom financiranju i povezuju se s nacionalnim i regionalnim tijelima koja upravljaju sredstvima Unije;
 - (c) imenovanja koordinatorâ socijalne ekonomije u nacionalnim javnim institucijama. Ti bi koordinatori trebali imati jasan mandat i odgovornosti te dostatne resurse kako bi se omogućila djelotvorna koordinacija i praćenje Preporuke te osigurala dosljednost u oblikovanju politika u svim vladinim odjelima i s institucijama Unije.

25. Državama članicama preporučuje se da na nacionalnoj razini prate i ocjenjuju svoju provedbu ove Preporuke, među ostalim redovitim dijalogom s regionalnim i lokalnim vlastima te subjektima socijalne ekonomije **ili predstavničkim organizacijama** kako bi informirale, savjetovale i popratile evaluaciju, praćenje i provedbu svojih strategija socijalne ekonomije **ili drugih relevantnih inicijativa politika povezanih sa socijalnom ekonomijom**.
26. Državama članicama preporučuje se da izvijeste Komisiju o svojem napretku u provedbi Preporuke najkasnije četiri godine nakon njezina donošenja te ponovno pet godina nakon toga. **Pri izvješćivanju bi na najbolji način trebalo iskoristiti postojeće alate za izvješćivanje i praćenje.**

Sastavljeno u Strasbourgu

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica
